Grønnfargen

Grønnfargen, eller skal vi si grønnfargene, har forholdsvis beskjeden tradisjon som hovedfarge på hus i Norge. I motsetning til rødfargen som kunne skaffes billig, var de rene grønne pigmentene svært kostbare, og hadde dårlig holdbarhet.

Av ifi.no

Helt fram til 1800-tallet ble det derfor kun brukt i sparsomme mengder på detaljer, karmer og lister i arkitekturen. Grønn jord og grønn umbra var jordfarger som etter hvert kom i bruk som fasadefarger, men disse har i seg elementer av både gult, brunt og grått, og gir grønnfargene et dempet preg. Brukte man brent grønn jord kunne man til og med få et stenk av brunrødt i fargen. Disse grønnfargene ble også anvendt for å gi varme gråfarger, for eksempel som stenimiterende kalkfarger i den klassisistiske arkitekturen.

Ved oppdagelsen av grunnstoffet krom på 1800-tallet kom produksjonen av kromoxydgrønt, et holdbart produkt som kunne anvendes på vegger utendørs, og som ble et viktig pigment for dem som ville fremme det grønne huset. Pigmentet hadde god dekkevne og holdbarhet, men var betydelig dyrere enn jordfargene. Zinkgrønt ble et noe rimeligere alternativ, en blanding av zinkgult og pariserblått, som også ga betydelig mer kulørthet i fargen. Pigmentet var imidlertid ikke fullt så lysekte, og av den grunn forbeholdt mindre flater.

I dag har fargekartene et stort spenn av grønnfarger å velge mellom som er både lysekte og holdbare, problemet er snarere å velge bort de mest skrikende kulørene.

Grønn symbolikk

Grønt er planterikets farge, og den har vært brukt som symbol på ungdom, vekst og håp. Den ligger mellom gult og blått, den forbinder solen, himmelen og havet. Ordet grønn kommer fra samme rot som verbet å gro, og er man heldig i denne prosessen havner man på den grønne gren. Men man kan også bli grønn av misunnelse, og den giftiggrønne fargen har et litt annet innhold. Uttrykket stammer fra en meget giftig grønnfarge som het Emerald Green, eller parisergrønn. Den ble brukt i tapeter på 1700-1800-tallet, og utskilte ved fukt giftige gasser. Napoleon elsket fargen og hadde den i sitt soverom. Mange spør seg om det var årsaken til hans død. Egyptiske bygninger ble malt grønne som symbol på den fruktbare jord.

Naturens grønne spekter

Kanskje faller det oss ikke så naturlig å male husveggen grønn dersom vi omgir oss med store mengder natur? Særlig om våren, når alle skal male, finnes en enorm rikhet i de grønne nyansene, fra det lyse gulgrønne i solen til de nesten sorte nyansene i skyggen. Valgmulighetene kan synes uendelige, skal man hente inspirasjon i dette, og det kan være fristende å velge på motsatt side av fargesirkelen. Vi ser derfor oftere grønne hus i urbane miljøer, som kjærkomne kontraster til de varme fargene.

Det karakteristiske med grønnfargen er det store spekteret. Om den grønne fargen skal prege en husfasade og samtidig stå mot naturen bør man ha et bevisst forhold til hvor den ligger på skalaen, både mellom gult og blått og mellom mørkhet og lyshet. I følge den svenske fargeforskeren Karin Fridell Anter finnes en overvekt av det gulgrønne fargestoffet i vegetasjonen. I heftet "Naturens fargepalett" redegjør hun for sin undersøkelse av de egenfarger som finnes i den svenske naturen under alle vegetasjonsperioder. Man må kunne anta at de ikke er helt ulike de norske. Undersøkelsen viste blant annet en enorm ansamling av grønnfarger innenfor naturens klorofyllgrønne område, ingen ukulørte toner og få farger med kulørtoner mellom grønt og blått

Farger mellom rødt og blått fantes, men bare på blomster, og alle øvrige egenfarger har en større eller mindre gulhet. Anter anbefaler derfor dempede grønnfarger på hus, gjerne med et tydelig gulinnhold, for at fasadene ikke skal få blåstikk mot vegetasjonen.

Andre har en motsatt oppfatning, og velger å kontrastere med sterkere grad av blått. Det viktige er at man er bevisst, og regner med omgivelsenes påvirkning. En del fasader i dag preges i dag av mintgrønne og syntetiske turkisfarger, som kanskje ikke hører hjemme på husveggen, selv om det frisker opp i sin kjølighet. Antikvarene vil til stadighet hevde at det varme, grå jordelementet må være med, det ser ut til å kle arkitekturen. Kanskje er dette også et generasjonsspørsmål?